

Merten asiamies

JUHA NURMINEN ILOITSEE SIITÄ, ETTÄ HÄNEN PERUSTAMAN JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN LUKUISAT PUHDAS ITÄMERI-HANKKEET TUOTTAVAT TULOSTA. TYÖTÄ ON SILTI VIELÄ TEHTÄVÄNÄ JA MERIÄ SUOJELTAVANA.

On aurinkoinen kesäpäivä 1997. Neljännen sukupolven yrittäjä Juha Nurminen on veneretkellä poikansa kanssa Porvoon edustalla, mutta miestä tympii. Syy turhautumiselle löytyy läheltä. Veneen alla ei loisku kirkas merivesi kuten pitäisi, vaan liejuinen hernesoppa. Havainto saa Nurmisen pohtimaan rakastamansa Itämeren tulevaisuutta.

Tänään, yli kaksikymmentä vuotta myöhemmin tapaamme merenkulkuneuvos Nurmisen hänen konttorissaan Länsi-Pasilassa.

Huoneen irtaimisto paljastaa välittömästi miehen suurimman intohi-

mon. Kirjahyllyt notkuvat tutkimusmatkailijoiden klassikkoja sekä meriluontoa ja merenkulun historiaa käsitteleviä patinoituneita opuksia. Sympaattisessa tilassa on muutakin esineistöä, jonka yhteinen nimittäjä on meri.

Nurminen hymyilee, sillä hänellä on mukavia asioita kerrottavanaan. Pian neljännesvuosisadan työ Itämeren kunnon kohentamiseksi on alkanut kantaa hedelmää. Useat raportit osoittavat, että Nurmisen perustaman ja johtaman John Nurmisen Säätiön lukuisat ponnistukset merta saastuttavien vuotojen ja huuhtoumien tilkitsemiseksi eivät ole olleet turhia.

Juha Nurminen on tehnyt elämäntyönsä meren parissa. Ura perheyrietyksen johdossa ja perustamassaan säätiössä on johtanut hedelmällisiin tuloksiin.

Lisäksi säätiön kustannustoiminta voi hyvin. Vuosien varrella useat Nurmisen käsien kautta kulkeneet julkaisut ovat saaneet tunnustusta niin Suomessa kuin ulkomailla. Lisää aiheita tyytyväisyyteen tuo kustantamon uutuus, joka käsittelee Nurmisen itsensä ottamia vedenalaisia kuvia kaikkialta maailmasta.

KIRJOJA JA KARTTOJA

Kirjat ovat Nurmisen sydämen asia. John Nurmisen Säätiö on vuosien varrella julkaissut nelisenkymmentä merikulttuuriin paneutuvaa teosta, joista useammalle on myönnetty arvostettuja palkintoja.

Esimerkiksi Suomen kirjataiteen komitea valitsi Ulla Ehrensvaldin, Peller-vo Kokkosen ja Nurmisen kirjoittaman, pohjoisen löytöretkistä kertovan Mare Balticum – 2000 vuotta Itämeren historiaa -teoksen, vuoden 1995 kauneimmaksi kirjaksi. Kauniisti taitettu teos kertoo Itämeren vaiheista idän ja lännen, pohjoisen ja etelän ristiaallokossa.

Säätiön julkaisemat kirjat ovat saaneet osakseen myös kansainvälistä tunnustusta. Vuonna 2016 Nurmisen vaimon Marjo T. Nurmisen kirjoittamalle The Mapmakers Worldille (Suom. Maailma piirtyy kartalle) myönnettiin Brittiläisen Kuninkaallisen maantieteellisen seuran arvostettu Fordham-palkinto. Säätiö on tunnettu myös kansainvälisesti arvostetusta karttakokoelmastaan.

– Mielenkiinnon menneen maailman karttoja kohtaan olen perinyt isältäni. Isä oli keräilijä ja se näkyi lapsuu-

denkodissani Töölössä, jossa seinillä oli paljon meriaiheista taidetta ja vanhoja merikarttoja.

Into merikarttojen metsästyksen muuttui pian jännittäväksi harrastukseksi. Ulkomaille suuntautuvien liikematkojen yhteydessä Nurminen löysi itsensä usein huutokaupoista tai koluamasta pieniä antikvariaatteja maailman metropoleissa. Elettiin aikoja ennen nettiä, jolloin oikeiden ihmisten tavoittaminen oikeissa paikoissa oli kaiken a ja o. Aarteiden metsästyksen tuntui salapoliisityöltä.

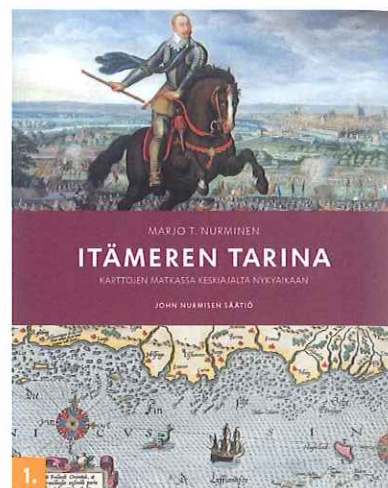
– Netin myötä kiinnostus karttoja kohtaan on kasvanut valtavasti, kuten on myös niistä maksettavat hinnat. Tänä päivänä minulla ei olisi varaa kokoelmamme karttoihin, Nurminen kertoo.

Kirjallisuus kaikinensa on Nurmisen rakas vapaa-ajan harrastus. Kuten olettaa saattaa, miehen kirjamakua ohjaa, mikäpä muu kuin, meri. Nuoruudessaan hän ahmi tutkimusmatkailijoiden, kuten Nordenskiöldin ja Cookin seikkailuista kertovia teoksia.

Näitä klassikkoja hieman tunte mattomampi kirja, norjalaisen Morten A. Strøksnesin teos Merikirja, toistuu Nurmisen kertomuksissa. Merikirja käsittelee neljää kalastusmatkaa neljänä eri vuodenaikana. Nurmisen on hyvä syy olla innoissaan juuri tästä kirjasta, sillä kalastusmatkojen kohteena on Pohjois-Atlantilla sijaitseva Lofootit. Samoille apajille suuntasi myös Nurminen poikiensa kanssa koronakeksänä 2020.

– Vanhin poikani oli pitempään suunnitellut sukellusreissua Lofoo-

Into merikarttojen metsästyseen muuttui pian jännittäväksi harrastukseksi.

teille Merikirjan jalanjäljissä. Kun tautitalanne lamautti lentoliikenteen keväällä emmekä päässeet suunnitellusti etelään ulkomaanmatkalle, päätimme suunnata pohjoiseen.

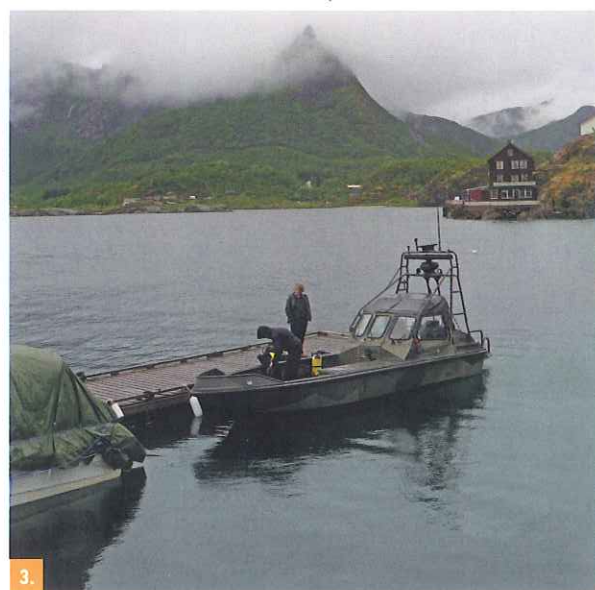
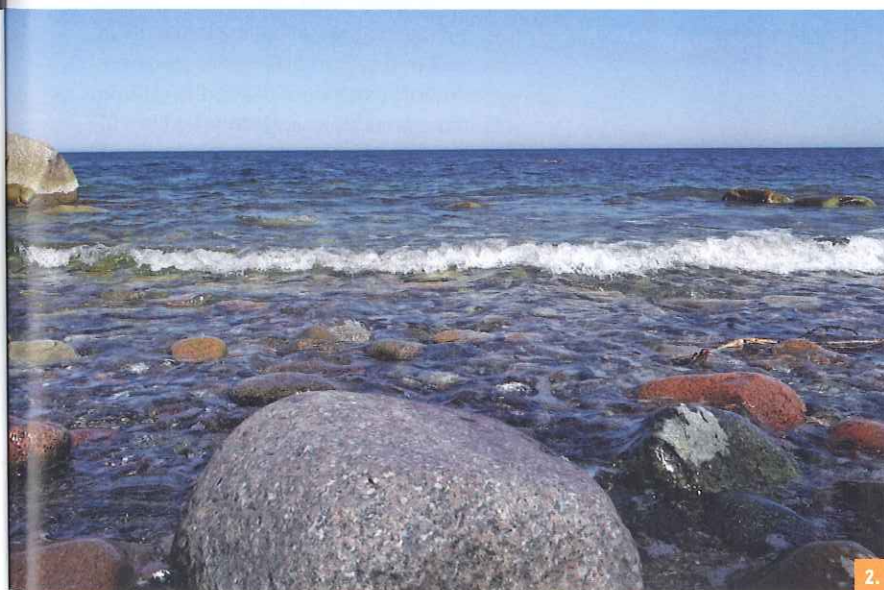
Mukaan seikkailulle lähti myös nuorin poikani. Noin 1500 kilometrin matka Helsingistä taitettiin autolla. Matkatavaroihin kuului lämpimien vaatteiden sekä sukellus- ja kalastusvälineiden lisäksi kaksi ja puoli tonnia painava merivoimien käytöstä poistama G-vene, joka kulki auton perässä trailerilla.

– Reissu oli tietysti aika raskas, mutta näin jälkepäin katsottuna se oli uskomattoman hieno. Päivisin kierrettiin upeissa maisemissa. Itse en kylmässä vedessä enää sukkeltele, mutta nuorempaa polvea kylmyys ei haittaa. Asuimme rantamökeissä, joissa laitoimme iltaisin illallista päivisin pyydetyistä meren antimista.

1. Juha Nurmisen vaimo Marjo T. Nurminen on kirjoittanut useita kirjoja. Itämeren tarina on matkapaikka Itämeren historiaan ja kulttuuriin.

2. Itämeren herkkä ekosysteemi on Nurmisen sydämen asia.

3. Nurmisen Lofootille suuntautuneen sukellusreissun matkatavaroihin kuului merivoimien käytöstä poistama G-vene.

Poikien ja isä-Nurmisen lisäksi myös kirjailijana kunnostautunut vaimo Marjo on innokas sukeltaja. Itse asiassa pari tapasi toisensa sukelluksen merkeissä.

Pohjois-Norjaan suuntautuneen retken ohella Nurminen vietti kulkutaudin varjostaman kesän 2020 veneillen Suomenlahden itäosissa. Perheellä on kesähuvila Pellingin saaristossa.

Juuri kyseisen mökin saaristomaisemissa Nurminen taannoin heräsi Itämeren hätään. Nyt, yli kaksikymmentä vuotta myöhemmin, John Nurmisen Säätiö on merkittävä toimija Itämeren suojelussa.

FOSFORIA JA KIPSIIÄ

John Nurmisen Säätiö on lukuisissa Puhdas Itämeri -hankkeissa tehnyt työtä Itämeren säilymiseksi elävänä myös tuleville sukupolville. Matalan meren keskeisin ongelma on sen rehevöityminen, joka pääosin johtuu fosforipitoisten yhdyskuntajätevesien ja pelloilta huuhtoutuvien ravinteiden pääsystä mereen.

– Ajatus Puhdas Itämeri -hankkeesta sai alkunsa vuonna 1997, kun poikani veneretkellä ihmetteli runsasta leväkukintoa vedessä. Vakuutin hänelle, että vesi olisi kirkkaampaa avomerellä ja käänsin keulan etelään. Ajoimme tovin ulospäin vain todetaksemme veden samanlaiseksi puuroksi kuin sisempänäkin, Nurminen muistelee.

Tämän meriretken jälkeen Nurmisen pohti, voisiko hänen 1992 perustamansa säätiön valjastaa myös Itämeren suojeluun tähtäävään toimintaan. Tätä ennen säätiö oli keskittynyt taltioi-

maan ja julkaisemaan meren kulttuurihistoriaan liittyvää materiaalia.

– Fosfori, tuo sinilevän herkkä, on tämän tarinan suuri roisto. Rehevöitymisen pysäyttämiseksi meidän on taltutettava fosforipäästöt, Nurminen kertoo.

Pietarin jätevesien puhdistuksen valmistumisen ja Laukaanjoen lannoitetehtaan päästöjen tilkitsemisen jälkeen Nurminen näkee, että tilanne yhdyskuntajäteveden suhteen on Suomenlahdella varsin hyvä. Siksi John Nurmisen Säätiö on kohdistanut katseensa ravinteisiin, jotka huuhtoutuvat pelloilta mereen. Tällä hetkellä valtaosa fosforin aiheuttamasta kuormituksesta Itämerelle tulee maataloudesta.

– Meidän perusviestimme on, että myös tämä ongelma on ratkaistavissa. Olemme saaneet erittäin myönteisiä tuloksia peltojen kipsikäsittelyllä.

Vaikka tilanne on selkeästi parane- maan päin, täysin levästä vapaata Itä- merta saamme odottaa vielä vuosikymmeniä. Meren pohjalle on varastoitunut isoja määriä fosforia, joka epäedullisissa olosuhteissa sekoittuu pintaveteen.

– Matalan Itämeren pohjaan pää- tyneet menneiden vuosikymmenten fosforit tulevat ikävä kyllä vielä vaiva- maan meitä jatkossakin. Toisaalta on todettava, että tilanne on tällä hetkellä huomattavasti valoisampi kuin vuosi- tuhannen vaihteessa.

MERILILJOJA JA HIUSTÄHTIÄ

Ympäristösuojelijan lisäksi Nurminen on myös intohimoinen vedenalais- valokuvaaja. Hänen vuosikymmeniä

Juha Nurminen

Ylioppilaaksi Nurminen kirjoitti Suomalaisesta yhteis- koulusta 1965 ja suoritti va- rusrmiespalveluksensa meri- voimissa 1965–1966.

Akateemiselta koulutuk- seltaan Juha Nurminen on kauppatieteiden maisteri. Hän valmistui Helsingin Kaup- pakorkeakoulusta vuonna 1972.

Nurminen on yrittäjä neljännessä polvessa ja on uransa aikana toiminut useissa työtehtävissä perhe- yritys John Nurminen Oy:ssä. Yritys perustettiin Rau- malla vuonna 1886. Hän erosi hallituksen puheenjohtajan tehtävästä vuonna 2010.

Vuonna 1992 Nurminen perusti John Nurmisen Säätiön ja on tämän hallituksen puheenjohtaja.

Nurminen on palkittu useilla arvonimillä ja kunnia- merkeillä. Viimeisimpänä hänelle myönnettiin meren- kulkuneuvoksen arvonimi vuonna 2010.

Juha Nurminen on naimisissa tietokirjailija Marjo T. Nurmisen kanssa. Pariskunnalla on kaksi lasta. Edelli- sestä avioliitosta Juhalla on kolme aikuista lasta. Myös lasten harrastukset ovat merihenkisiä.

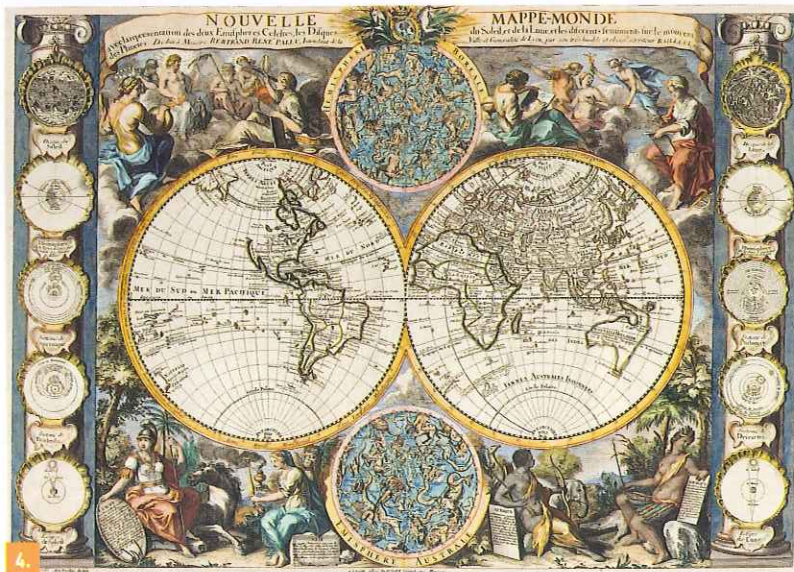

Pinnan
alta löytyy
oma kaunis
maailmansa.

kestäneen harrastuksensa hedelmät on hiljattain julkaistu kirjan muodossa. Vuonna 2019 julkaistu teos Meren Lumo sisältää Nurmisen taidokkaiden vedenalaiskuvien lisäksi tiedetoimittaja ja tietokirjailija Niko Kettusen hauskoja ja informatiivisia tietoisuuksia vedenalai- sesta maailmasta.

Sukellusmatkat ovat vieneet Nur- misen Itämeren lisäksi huomattavasti eksoottisimmillekin vesille. Hänen kameransa läpi pyörähtäneille filmirul- lille on tarttunut vedenalaista elämää Karibianmereltä, Välimereltä, Punaisel- tamereltä, Intian valtamereltä, Jaavan- mereltä, Kiinanmereltä, Sulunmereltä, Molukkienmereltä, Bismarckinmereltä ja muualta Tyyneltämereltä.

Meren Lumossa julkaistuissa kuvissa nähdään muun muassa merililjoja ja hiustähtiä, joita Kettunen kuvailee sulkapeitteisiksi multikoptereiksi, sekä punakultaisina hehkuvia trooppisia koruahvenia. Nämä värikkäät otukset edustavat vain pintaraapaisua teok- sessa nähtävästä vedenalaisesta ilotu- lituksesta. Suuren osan kirjassa esiin-

4. Historialliset kar- tat ovat yksi Nurmi- sen intohimoista. Ni- colas Bailleulin tie- teellinen kartta vuo- delta 1750 on var- masti yksi Nurmisen kokoelman kauneim- pia. Siinä kuvataan myös tähtitaivasta ja taivaankappaleiden liikkeitä. Grafiikka, joka kuvaa maanosia karttojen reunoi- lla, on uskomattoman taidokkaasti kaiver- rettu.

tyvistä kuvista Nurminen on ikuistanut lämpimien vesien biodiversiteetiltään suunnattoman rikkaissa korallipuutarhoissa.

– Pinnan alta löytyy oma kaunis maailmansa, jota on suojeltava myös tulevia sukupolvia varten. Koko maailman valtameriä uhkaavat esimerkiksi ryöstökalastus, erilaiset myrkyt, paisuva muovijäteongelma sekä ilmastomuutoksen aiheuttama merten lämpeneminen ja happamoituminen. Jo nyt iso osa merkittävistä riuttaekosysteemeistä on tuhoutunut.

Ongelmat ovat kokoluokiltaan isoja. Liikakalastus ja ryöstöpyynti ovat

monin paikoin romahduttaneet monet kalakanat. Muovijäteongelman ratkaisemiseksi vaaditaan asennemuutosta kulutustottumuksiin koko maailman väestöltä. Ilmastomuutoksen vaikutukset ja sen aiheuttamat ongelmat pinnan alla jäävät helposti piiloon.

– Meren Lumolla haluamme tarjota tilaisuuden kurkistaa vedenalaisen maailman ja samalla muistuttaa merensuojelun tärkeydestä ja ajankohtaisuudesta. Tilanne on vielä monesti korjattavissa kansainvälisellä yhteistyöllä. Tämän osoittaa todeksi esimerkiksi rakkaan Itämeremme viime vuosina kohentunut tila, kun päästövä-

5. Nurmisen mukaan sukelluksessa vaikuttavin ero maanpäälliseen elämään on painottomuuden tunne. Vedenalaisvalokuvaus on luontokuvausta pinnan alla, ja luontokuvaajan tärkein ominaisuus on kärsivällisyys.

6. Pietarin hankkeen mittakaava oli massiivinen. Pietarin puhdistamon kemiallinen fosforinpoisto on tuonut positiivisia tuloksia.

hennyksissä on onnistuttu. Tämä on tulos rajat ylittävästä yhteistyöstä.

Juha Nurminen on muodollisesti ollut eläkkeellä jo useamman vuoden. Minkäänlaista vetäytymistä Itämeren saastumista vastaan käydyssä taistelussa ei kuitenkaan ole näköpiirissä. Itämeri, joka on tarjonnut Nurmisen ja hänen perheelleen kaiken mitä ihminen toivoo saattaa, tulee jatkossakin saamaan ansaitsemansa huomion.

– Työtä on jatkettava, jotta lapsemme ja lapsenlapsemme saavat mahdollisuuden nauttia terveemmästä ja puhtaammasta Itämerestä, Nurmisen päättää. ▼

Puhdas Itämeri -hanke

Puhdas Itämeri -hanke polkaistiin käyntiin vuonna 2005. Tähän päivään tultaessa John Nurmisen Säätiö on käynnistänyt nelisenkymmentä projektia, joista 30 on saatettu menestyksekkäästi maaliin. Toiminnan polttopisteenä ovat olleet yksittäiset suuret Itämeren ympäristöä kuormittavat tekijät.

Ensimmäinen, ja kenties suurinta näkyvyyttä saanut operaatio, oli viiden miljoonan asukkaan Pietarin jätevesipuhdistamojen tehostettu fosforin poiston toteutus. Ennen jätevesipuhdistamojen modernisointia Pietarista valui vuosittain yli 2 000 tonnia fosforia Suomenlahteen. Pietarissa säätiön tehtäviin lukeutui projektin johto, tekninen suunnittelu sekä venäläis-suomalaisen yhteistyön koordinointi Pietarin vesilaitoksen kanssa. Lisäksi säätiö toimitti varusteita uu-

siin puhdistamoihin ja johti seurantatyötä.

Toinen merkittävä erävoitto tuli, kun Venäjän Laukaanjoella sijaitsevan lannoitetehtaan fosforipäästöt tilkittiin. Fosforit-lannoitetehtaan lannoitteen tehtävä oli erilaisten toimenpiteiden koordinointi puhtaamman kokonaisratkaisun saavuttamiseksi. Nurmisen mukaan toimenpiteet Pietarissa ja Laukaanjoella vä-

hensivät Itämereen päätyvän haitallisen liukoisin fosforin määrää jopa 75 prosentilla.

– Tämä on luku, jota voidaan pitää merensuojelun maailmanennätyksenä, Nurmisen iloitsee ja toteaa, että nyt Suomenlahti kirkastuu idästä päin.

Pelloille levitetävä kipsi sitoo lannoitteiden fosforin maaperään. Kipsitystä on kehitetty muun muassa Lounais-Suomen Saaristomereen viettävillä savisilla pelloilla kiitetävin tuloksin. Raportit osoittavat, että kipsikäsittelyltä pelloilta mereen päätyy enää noin 50 prosenttia maaperän fosforista. Lisäksi kipsi vähentää huomattavasti eroosiota. Ongelma on suuri varsinkin eteläisen Suomen rannikoilla, kun savipelloilta huuhtoutuu lisääntyvien sateiden myötä maa-ainesta, joka liettää matalat rantamme.